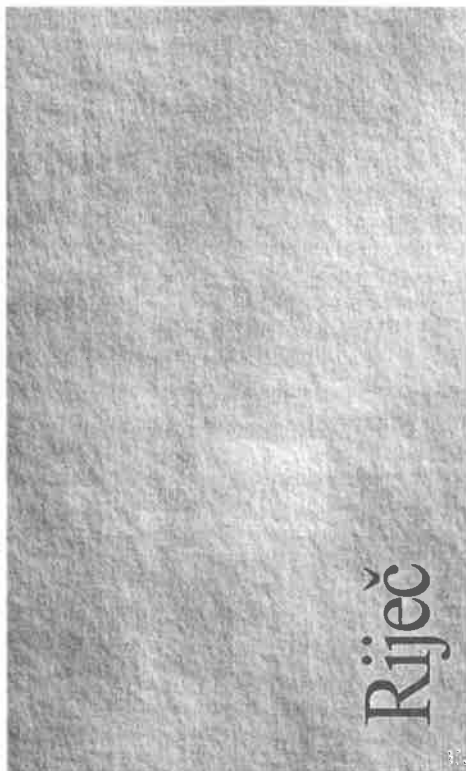

Sadik Šehić

Iz književne zaostavštine Ahmeda Muradbegovića

(Jedna malo poznata novela)

Ahmed Muradbegović, liričar, novelist, romansijer, dramski pisac, reditelj i publicista, kontroverzni i osporavani dramaturg, majstor pisane riječi, daljnji potomak legendarnoga Huseinbega Gradašćevića - Zmaja od Bosne, o kojem je napisao i jednu dramu, rođen je 3. marta 1898. u Gradačcu, umro 15. marta 1972. godine u Dubrovniku.

Ušao je u književnost odmah poslije Prvog svjetskog rata zbirkom "Haremska lirika" (1921.), pjesmama koje i pored motivskih osobitosti i neke orijentalne slatkoće ne mogu ipak zatajiti da su nastale u sjeni Kranjčevićeve, Dučićeve i Nazorove poezije, te pripovijetkama i dramama, kojima je unio, u ono vrijeme neke nove, moderne elemente u književni izraz svoje književne sredine.

Njegova dramska djela prikazivana su ne samo u domovini nego i na mnogim pozornicama Evrope. Najveći uspjeh postigao je sa dramom "Na Božijem putu". U njegovom književnom opusu zapažena su i sljedeća dramska djela: "Biesno pse-to", "Mlinar Andrija", "Majka", "Ramazanski sevdah", "Huseinbeg Gradašćević", "Carska noć", "Pomrčina krvi". Napisao je i dvije dječje drame: "Tutankamonova srdžba" i "Junaci iz Kasabe".

Muradbegović je jedan od osnivača tuzlanskog Narodnog pozorišta i njegov prvi dramaturg. Kao dramaturg radio je i u Narodnom pozorištu Bosanske krajine u Banjaluci, bio je intendant Narodnog

Sadik Šehić

Iz književne zaostavštine Ahmeda
Muradbegovića: jedna malo poznata
novela

Ahmed Muradbegović
Ljubav u paklu (novela)

Atif Kujundžić
U tmini bosanske prošlosti obasjan je
"1001 dan"

Nove knjige
Ekrem Durić, Annemarie Schimet,
Zlatko Dukić, Atif Kujundžić

pozorišta u Sarajevu i dramaturg u Dubrovniku. Jedan je od osnivača Dubrovačkih ljetnih igara.

Kao što je poznato, u čitavom periodu poslije Drugog svjetskog rata, može se reći sve do danas, književno stvaralaštvo Ahmeda Muradbegovića stalno je prešućivano i osporavano. Kad ga je neko i spominjao (Slavko Leovac, na primjer, u najnovije vrijeme Haris Pašović¹), obično ga je prikazivao u negativnom svjetlu. Stoga ovaj pisac nije ni mogao dobiti odgovarajuće mjesto u bošnjačkoj, bosanskohercegovačkoj književnosti "iz koje je bio izopćen - nešto vlastitom krivnjom, nešto nemarnošću bosanskohercegovačke kritike i književne historije, a nešto nedokučivim životnim usudom." (Alija Isaković, djela, knjiga I, Ahmed Muradbegović, Život i djelo, "Svjetlost" -Sarajevo, 1971. str. 21.)²

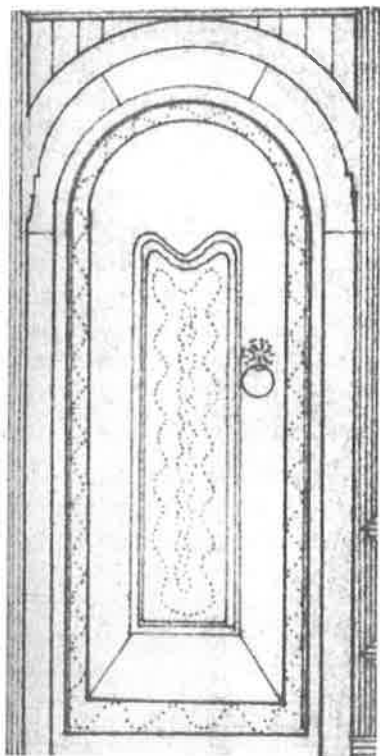
Čudni su životni putevi književnika Ahmeda Muradbegovića. U rodnom gradu ni ulicu mu ne dadeše, ni jednu školu imenom njegovim ne prozvaše. Životna sudbina njegova, njegov intelektualni angažman u toku Drugog svjetskog rata, njegova književna zaostavština zaokupljaju pažnju i danas kako dobronamjernih, tako i onih drugih. Malo je poznato, naprimjer, da je ovaj pisac objavljivao i neke svoje radove u kojima je iskazivao kritički odnos prema fašističkom režimu i simpatije prema onima koji su se na ovaj ili onaj način tokom Drugog svjetskog rata borili protiv fašizma. Prikazujući svu izopačenost tog režima, kojem je i sam na neki način služio, pisac se ustvari na vrlo angažovan način obračunavao sa vlasti-

tom prošlošću. Tom tematskom krugu pripada i njegova novela «Ljubav u paklu», koju objavljujemo u ovom broju našeg Časopisa. Iako je svojevremeno nudena nekim poznatijim izdavačima i književnim revijama u Bosni, nije objavljena zbog poznatog odnosa, nerazumijevanja i predrasuda prema tom piscu. Koliko znamo, ovo je njezino prvo objavljivanje na bosansko-hercegovačkom prostoru, kojim se pridružujemo i podržavamo započeti proces objektivne valorizacije i rasvjetljavanja životne i intelektualne sudbine književnika Ahmeda Muradbegovića.

Novela «Ljubav u paklu», prvi puta tiskana je u Dubrovniku u Reviji za književnost, nauku i društvena pitanja «Dubrovnik» (god. VII, broj 2, 1964) i nesumnjivo odražava piščev stav prema represivnom režimu Nezavisne Države Hr-

Ahmed
Muradbegović

vatske. tzv. "Endehazije". Sadrži dosta autobiografskih crta, koje nije teško prepoznati pri njenom pažljivijem iščitavanju. Osim toga, ima obilježja dramskog teksta: po dinamici i mjestu radnje, izmjena slika, dijalozima itd. Sama po sebi podsjeća na predložak nekog dramskog štiva.

Novela je dospjela do Gradačca još daleke 1968. godine. U pismu mome ocu, Muradbegović s gorčinom dopisuje i ovu rečenicu: "Dragi Huse (Husein, pr. aut.), ovdje ti prilažem obećanu biografiju (Ahmed Muradbegović kroz život i kritike) i novelu "Ljubav u paklu", koju moji Bosanci nisu htjeli štampati". (Pismo od 31.VII 1968. nalazi se kod autora ovog zapisa)³

Novela "Ljubav u paklu" prvi i jedini puta do sada objavljena je u Časopisu "Dubrovnik", sada već daleke 1964. godine. Stoga vjerovatno nije do sada uvrštena ni u jednu bibliografiju književnika Ahmeda Muradbegovića. Preuzimajući je na stranice našeg Časopisa, činimo je dostupnom kako čitalačkoj publici tako i književnoj kritici, odnosno mnogim poštovaocima književnog stvaralaštva ovog izuzetnog književnika i kulturnog radnika Bosne i Hercegovine s kojim se njegov rodni kraj može ponositi.

Napomene

¹ Haris Pašović: "Posljednjih su godina na sceni neki novi-stari umjetnici: jesu li njihova djela zapostavljena radi (ne)kvaliteta ili njih samih, pitanja su koja sve češće zaokupljaju pažnju kulturnih djelatnika. Neki intelektualci su pokušali da našminkaju biografiju Ahmeda Muradbegovića. Priča o Muradbegoviću jeste zanimljiva, ali ne zbog njegove umjetnosti. Ono što obilježava život i djelo Ahmeda Muradbegovića jeste to da je on bio nacistički kolaboracionista. Bio je i komunistički poslušnik, ali i pisac. Ovaj "poznavalac" Horacija i Horacijevih zahtjeva za trezvenim klasicizmom, hladnom opservacijom i strogim moralnim načelima, koja moraju biti paralelna estetskom savršenstvu, ništa nije shvatio." (Dani, 12.10.1998. br.86, str.64). Ovaj tekst na stranicama "Dana" izazvao je žestoku polemiku u kojoj je, vjerovatno, najodmjereniji bio prof. dr. Uzeir Bavčić koji je negirao Pašovićeve konstatacije.

² Šire: S. Šehić: "Pisma i zapisi", rukopis u štampi.

³ Pored svojih redovnih poslova, moj rahmetli otac (Husein, Ahmedov Šehić), bavio se i književnim radom. Skoro svakodnevno kontaktirao je ili se družio sa piscima okupljenim oko časopisa "Novi behar", kojeg je potpisivao i uređivao Alija Nametak. Očev veliki prijatelj iz te generacije naših pisaca bio je i književnik Ahmed Muradbegović.